

COSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

Redactor:
SEBASTIAN BORNEMISA

Cuprinsul:

Ion Agârbicean: Căsnicia lui Ludovic Petrescu, nuvelă.

T. Murășan: O, ce fior m-a 'n-vins..., poezie.

A. Cotruș: Cântec, poezie.

Alex. Ciura: Moartea Faraonilor, schiță.

Ion Al-George: — Propertius ad Cynthiam, poezie.

Leontina: Moda.

A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului, roman.

Radu S. Dragnea: I. U. Soricu: „Florile dalbe“, dare de seamă.

A. C.: Modelul lui Carpeaux.

ILUSTRĂȚII:

Statua lui Cuza Vodă în Iași; Reședința domnească alui Cuza Vodă în Iași; Wilbur Wright; Două vederi din potopul din Bănat; Cinci chipuri de modă; I. U. Soricu; Paul Deschael.

„COSINZEANA”

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ SĂPTĂMANALĂ

având colaboratori regulați pe: *Ion Agârbiceanu, Zaharie Bârsan, T. Liviu Blaga, Ermil Borcia, Alecsandru Ciura, Ilarie Chendi, D. N. Ciotori, A. Cotruș, Ion Dragoslav, P. Dulfu, Victor Eftimiu, S. C. Făgețel, Mihail Gașpar, Dr. M. Hârsu, Liviu Marian, V. C. Osvadă, Ecaterina Pitiș, Aurelia Pop, Liviu Rebreanu, I. U. Soricu, D. Tomescu, Gavril Todica, Viora din Bihor*, și alții — e nu numai cea mai ieftină revistă românească de felul acesta, ci și cea mai potrivită pentru toate familiile române.

ABONAMENTUL E:

Pe 3 luni pentru Austro-Ungaria . cor.	3—
Pe ½ de an „ „ „ „ „	6—
Pe un an „ „ „ „ „	12—
Pentru străinătate pe trei luni . . . „	5—
„ „ pe jum. de an . . . „	10—
„ „ pe un an . . . „	20—

Abonamentele se plătesc înainte.

Pe credit revista nu se dă nimănui.

Premiile „Cosinzenei”.

Între abonații, cari plătesc înainte pe un an abonamentul, se sortează la sfârșitul anului, în ajunul Crăciunului, opt biblioteci de câte 25 coroane una, drept cadou de Crăciun, cu cele mai noi cărți literare, pe ales.

Rugăm pe toți, cari înțeleg și apreciază nuziunța noastră, să binevoiască a ne da mână de ajutor, prin câștigarea de abonați număroși, pentru ca, cu ajutorul tuturor, să putem face din „Cosinzeana” o revistă literară din cele mai desăvârșite, pentru familiile române, care să le fie totodată o bună armă de apărare împotriva influințelor literare streine, ivite prin intrarea unor reviste streine prin familii de-ale noastre, și un mijloc de a cultiva dragostea de literatură și cultură românească, până și în familiile cele mai modeste.

Administrația revistei

„COSINZEANA”

Orăștie—Szászváros.

Librăria Națională, S. Bornemisa

Orăștie—Szászváros

Cele mai noi
cărți literare!

<i>Liviu Marian</i> : Printre stropi cor.	1:50
<i>Iosif</i> : Cântece, poezii	2—
<i>Chiru Nanov</i> : Peste Dorna, note de călătorie	1:50
<i>Dostoievsky</i> : Amintiri din casa morților, roman	1:50
<i>I. U. Soricu</i> : Florile dalbe, poezii	2—
<i>V. Eftimiu</i> : Poemele singurății, poezii	2—
<i>M. Cruceanu</i> : Spre cetatea zorilor, poezii	1:50
<i>Dr. E. Sterian</i> : Educația sexelor	1:50
<i>Al. Ciura</i> : Foiletoane	1:60
<i>N. Zaharia</i> : Viața și opera lui Eminescu, studiu	3—
<i>H. Stahl</i> : Dela manevre și alte schițe vesele,	1:50
<i>Novicow</i> : Emanciparea femeii	2—
<i>P. Eliade</i> : Studiu despre M. Maeterlinck	1—
<i>V. Onițiu</i> : Din cele trecute vremi	2—

Cele mai noi
cărți literare!

Pentru porto să se trimită deosebit 20 bani de-o carte. Comandele se execută cu cea mai mare promptitudine. Librăria e provăzută cu un bogat asortiment de cărți literare, și la dorință procură și cărți cari îi lipsesc. Mai are mare depozit de hârtie de cancelarie și pentru scrisori, cerneală și recvizite școlare. Cereți catalogul gratis și franco.

GOSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

* *

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

CĂSNICIA LUI LUDOVIC PETRESCU

de ION AGÂRBICEAN

— 14 —

XI.

Moș Crăciun sosi scuturându-și cojoacele. Fluturi mari, deși roiau prin văzduh. Părea că nu știu unde să se lase, și rămâneau cât se putea mai mult în aer. Zăpada acoperea drumurile, piața, coperișele caselor cu un vâl de puf, care tot crește. Se zidea ușoară, din lamele nespuse de fine, pe grilajele de fer, pe muchile zidurilor, pe spinări de palaturi, pe crengile subțiri și negre ale arborilor. Trotoarele le măturau mereu oameni roșcovani legănându-se albi, în șir. La cei mai mulți brațele se desgoleau mereu aproape până la coate, fiindu-le prea scurte mânecile dela rocuri. Ei își aruncau din când în când veseli, câte o vorbă, spusă tare. Trecătorii grăbeau în sus și în jos, sub umbrele albe. Din când în când zăpada de pe câte un plover cădea moale, la izbitura vecinului care trecea repede. Atunci pe pârăiașul negru ce rămânea se vedea cum se lipesc, căzând osteniți și leneși, fulgii grii.

Pe drum lunecau ușoare, fâșâind săniile. Căii-și sunau cu fală zurgalaele: părea că plouă un țirăit argințiu în ritm des, regulat.

Din văzduh se coborâ un simțământ de pace și de bunătațe, care îmbracă orașul întreg.

În curțile hotelurilor de mână a doua, la birturi mai cu seamă, intrau din când în când sanii venite de departe. În curte se opriau, căii se scuturau aburind, de pe capră săriau flăcăi voinici, cari luându-și căciulile, făceau o mișcare ca și când ar fi voit să le izbească de pământ să sune, apoi doborându-și păturile mai groase de omăt, mergeau și luau țoalele cari acopereau genunchii stăpânilor, și, ridicându-le cu grije scuturau din ele nămeți întregi. Stăpânii, un domn, o doamnă, una ori două domnișoare, câteodată și un tinăr, se coborâu apoi. Se întâmplă că unul sau altul șezând strâmtorat să schioapăte puțin, să umble aplecat pe-o parte, dar se desțepeneau numai decăt. Cei noi veniți, intrau în birt, unul după altul, iar stăpânul mai rămânea să dea slugii ceia din urmă porunci.

— Da, da!

— Pricep! Se auzia și dela o sanie și dela alta, și stăpânii intrau și ei în birt vorbind tare, și răsând zgomotoși.

Pe subt șoproanele birturilor săniile se tot înmulțau, căii nu mai încăpeau în grajduri, și slugile-i legau la sanie, aruncându-le în spinare țoale grele. Slugile se adunau roată, pachetul cu tutun trecea dela unul la altul, un chibrit scăpără, și fumul vinețiu începea să se ridice.

Câte doi de erau din acelaș sat, dar se împrețineau repede. Bucuria, traiul bun de sărbătoare le lumină din ochi, din față, și țineau sfat ca la ei acasă. Din când în când câte unul se rupea din grup, s'apropia de-o sanie, înfășcă câteun geamantan enorm, și-l suiă pe trepte, în birt.

Prin săli cunoscutii se salutau de departe. Se apropiau, își băteau palmele, râdeau, se mirau de câte ceva, în vremece cocoanele, domnișoarele pe la mese păreau mai îngrijorate...

Se auziau câteodată glasuri tari:

— Cum să nu venim? Acum o zi...

— O zi de sărbătoare.

— Trebuie să ne dăm sprijinul.

— Programul e foarte bogat.

— Ce vreți, puține centre ca ăsta!

— De sigur c'o să vă petreceți bine.

Frazele acestea se auziau prin larma din sală, printre tincănitul paharelor și scârțăitul ușilor, cari se închideau și deschideau necontentit.

Erau deci intelectuali de prin satele învecinate veniți pentru concertul de sara.

Din satele și orașelele mai depărtate mai veniră și cu trenul, pe unde erau linii ferate!

Comitetul aranjator, ca de obicei, trimisese invitări până 'ntr'a patrunea județ.

Sărbătorile ce se dau aici, erau într'adevăr unele din celea mai cercetate. Un centru cu jur mare românesc. Și la noi „jurul“ numără încă foarte mult când e vorba de-un teatru, de-un concert în vreun oraș. Și de-aceia se și apelează totdeauna la sprijinul „jurului“.

Apoi, aici, după producțiuni, urmau totdeauna petreceri foarte însuflețite. Domnișoare de prin orașe mai mici abia apucă să-și poată petrece odată în o-

rașul acesta, unde e și sală splendidă, și dansatori mulți și buni, și orchestră escelentă.

Comitetul aranjator închiriasse una din cele mai frumoase săli de concerte. La cea din urmă repetiție corurile reușiră foarte bine, toate punctele. Lucia nu venise, dar de succesul ei erau mai mult decât siguri. Se temeau numai de indispoziția ei.

Dar în ziua concertului Lucia-i aviză că va cânta cu siguranță. Cu un cias mai înainte lumea începuse să se adune. La cassă eră îmbulzală mare. Se plecau unii la alții peste umeri, și în toată clipa se auziau strigăte;

- Unul de locul doi.
- Trei de locul al doilea.
- Cinci de locul întâi.
- Am cerut noi!
- Mă rog!
- Răbdare domnilor, pe rând: trei de al doilea!
- Aici!

Și biletele și banii se întindeau de multeori peste capetele oamenilor. Și până când mulțimea celor ce asaltau cassa se tot îngroșă, doamnele, domnișoarele rămăneau deoparte așteptându-i, căutând garderoba, ori intrau, dar neștiind unde să se așeze așteptau în grupuri tăcute.

Orchestra îmbiă, din când în când, un vals, o horă, o ardeleană.

Lumea din oraș trecea deodreptul la garderobă, și de-acolo în sală. Ei aveau, cu zile înainte bilete. Treceau cu priviri de satisfacție, văzând câtă lume streină venise. Va fi deci și un succes material.

Într'adevăr veniseră mulți provinciali. Se zăreau avocați, doctori din orașele depărtate, vorbind cu vr'o frumoasă orășancă pe care n'au văzut-o de mult. Se vedeau protopopi voinici, cu fețe sănătoase, cu bărbi puternice, încunjuțați de câte trei patru preoți, sudii ai lor. Și se zăreau chiar meseriași frunțași.

Șirurile se încheșau tot mai tare. Abia unde și unde mai erau locuri neocupate. Casierii mai puteau răsuflă, mai puteau răsuci câte-o țigară, dar de fumul aromat nu prea aveau parte, căci în odăița de casă își luară refugiul toții fumătorii pasionați, astfel că aici și să respiri numai eră acum o tortură.

Din șopotele multe în sală se ridică, plutea un murmur surd. Din când în când se auzia câte-o voce mai pronunțată, un răs clar de fată, un glas gros de bărbat. Cunoscții se zăreau de departe, dar cum nu mai puteau ajunge unii la alții, își făceau semne din mâni, se salutau închinând din cap, ridicându-li-se parcă puțin ochii și obrajii. Erau câte unii — mai rar — cari în restimpuri anumite se ridicau în picioare, și priveau prin sală, trecând repede lumea în revistă. Aceștia aveau de obicei fruntea încreșită, muncii parcă vecinic de gânduri serioase, și purtau de obicei ochelari prinși în carne de aur.

Târziu dupăce se dăduse signalul de începere și la casă nu mai eră nimeni, de-afară de pe coridoare se mai strecurau în sală, lipindu-se repede de pereți, și neînvițați.

Dela sărbările din Iași: Partea de sus a statuiei lui Cuza Vodă, care s-a desvălit în 27 Mai v., în Piața Unirii din Iași. La sărbări au luat parte afară de regele Carol, Principele Ferdinand și Principele Carol, o mulțime de oameni, între cari cei mai de seamă bărbați politici și de știință ai României. La desvălirea monumentului ridicat în amintea gloriei Domn Ion Alexandru Cuza, întemeietorul României libere de azi, au vorbit Metropolitul Moldovei, Grigore Ghica Deleni, Gh. Botez, H. Dăscălescu, A. D. Xenopol, Nicolae Iorga, C. C. Arion, ministru de interne și al instrucțiunii publice și culte, și însfârșit însuș regele Carol. La poalele statuiei s-au depus o mulțime de cununi, care de care mai frumoasă și mai bogată. În ziua sărbării Iașii au fost împodobii cu drapele tricolore și în hainele de sărbătoare, ce le primise, pareă, că și-a recăpătat strălucirea de odinioară.

Concertul se începuse cu un cor bărbătesc, care plăcu foarte mult și și trebui bisat. Un ropot puternic de aplauze și marea de frunți iar se însiruiră în două tabere, și publicul ascultă cântecul tot cu acelaș deliciu ca și întâia oară. Eră, unde și unde câte unii, cari nu-și puteau ascunde însuflețirea și-și făceau semne de admirație din ochi. Dar marea majoritate sta neclintită.

O domnișoară cântă cu vocea, a doua la pian, urmă apoi un duet, pe urmă corul mixt. Aici erau în joc multe ambiții, și pe lângă ropotul de aplauze, se auziră și strigăte de „bravo“.

Lucia apăruse foarte palidă și slăbită. Ea cântă romanțe cunoscute, doine, și abia în urmă deschise și un caet de note! Lucia știu să miște atât de adânc inimile, încât, sfârșind o clipă nu se gândi nime s'o aplauzeze, dar îndată isbucniră adevărate urale. De trei ori fu chemată, și esecută tot alte cântece.

Publicul o privea cu admirație, mulți se frământau pe scaune, și când să se retragă, i se dădu o frumoasă cunună de flori tinere. Urmă acum o pauză. Fumătorii, amatorii de bere se sileau să se strecoare cât mai repede afară. Se începură conversațiile; și sala începù deodată să fearbă. Vorbeau cu toții despre frumoasa apotecăreasă. Polecra această pătrunse îndată și între oaspeții străini.

- E încântătoare!
- O adevărată artistă!
- Și ce grații!
- E femeie avută.

— „Leul de aur?“ „Leul de aur“ aduce un venit anual de cel puțin douăzeci-treizeci de mii.

— Care-i? Cea din logea dela dreapta, cel cu chelie?

- Nu mă omori!
- Frumos!“

Acestea și alte multe fraze scăpau din murmurul salei. Dar se dete signalul. Partea a doua a concertului fu tot atât de reușită. Dirigentului i se aduse — mai târziu — mulțumită publică prin ziare, pentru osteneala ce și-a dat-o cu totul gratuit. Mulțumita o iscălea chiar președintele casinei române.

— urmează —
O O O

O, ce fior m-a 'nvins...

T. MURĂȘAN

Și iai o zi fără păreche parcă...

*Vin adieri și zvonuri dulci prin crângi,
S'abat din văi ecouri de tătăngi
Purtând pe aripi fine de paianjăn...*

*...Afară-i bine, dulce și sub cerul cald
Trec umbre mari pe câmpul de smarald...*

*E cald afară, bine și-i vieată
Și clopotele cântă... doar o geană
De nor departe arcul l'a închis...
— O, ce fior m-a 'nvins în clipa asta
De-am tresărit ușor, ca dinti'un vis?...*

...Necunoscut drumeț voiu fi, ca mâne...

*— Și dac'aș trece veșnic prin străini
Să-i pese... cui?*

*În ochii ei e bolta
Cu farmecul eternilor melini...*

Reședința domnească a lui Cuza Vodă, în Iași.

*O văd, o văd trecând nepăsătoare
Cu pașii mici, cu părul lung, frumos
Zâmbește, cântă, râde zgomotos
În strălucirea razelor de soare...*

*...O văd în parc, sub umbra grea de tei,
În mijlocul tovașelor ei
Tresaltă... și de-atâta fericire
Aleargă, cântă, râde zgomotos
Sub necuprinsa bolții strălucire...*

*Aleargă, cântă, râde și privește
La visul care mâne-l va visă,
Fără de păs, că undeva departe
De dorul ei se stânge cineva...*

*Afară-i cald și bine... doar o geană
De nor departe arcul l'a închis...
— O, ce fior m-a 'nvins în clipa asta
De am tresărit ușor, ca dintr'un vis...?*

O O O

CÂNTEC

A. COTRUȘ

*Ca trandafirul dela peptul tău
S'or stânge 'ncet părerile de rău,
Ți-a rămâneă doar primu-mi madrigal
Pe-un evantai de-ariپی de papagal.*

*Vei râde-odată lung de tot ce-a fost,
Dând altor doruri dulce adăpost,
Și pacea calmă a perinilor moi
Ți-or pierde-o poafe, anii de nevoi.*

*Iar haina ta cu copcii de argint
Ți-o spune trist, c'amorurile mint
Și candelabrul din alcovul tău
În visul lui te va vorbi de rău!*

O O O

FOILETOANE

— VOLUMUL DLUI A. CIURA —

În „Foiletoane“ domnul Alexandru Ciura aduce o notă nouă în literatura noastră, o notă, la podoarele streine cultivate de mult, dar la noi până acum necunoscută. Apare cu un bogat magazin de scrieri ușoare așternute pe hârtie în pripă, dar cu multă îngrijire, a căror subiecte de cele mai multeori sunt luate din notele de zi ale jurnalelor. Cu stilul acela limpede, curgător și deapuri rotunzit, ce este cunoscut cefitorilor noștri și din volumul „Amintiri“, toarnă suflet și pune vieață în toate imaginile, ce-i apucă sub peana măiastră, și cutare subiect, care pentru gazetarul de meserie ar fi înregistrat la noulăți în câteva rânduri banale, cernut prin sufletul domnului Ciura, apare ca un margaritar drăgălaș, care poate deși n'are așa mare valoare, e totuș plin de măiestrie și de sclipire. Domnul Ciura a cultivat foiletonul ca artist și ca scriitor format, și de aceea foiletoanele ce ni le dă acum în volum, nu sunt lucrările unui diletant, numai ici-colea cu imagini și pasaje izbutite, ci sunt mici scânteieri artistice ale unui talent care de data aceasta s-a manifestat într-un gen, care la noi nu prea are cultivători.

Volumul „Foiletoane“ se poate comanda la „Librăria Națională“ din Orăștie. Prețul unui exemplar e cor. 1.80, franco. Dăm din volumul bogat următoarea bucată frumoasă:

MOARTEA FARAONILOR

Prin praful drumului se strecoară tristă o caravană de țigani. Dada, frumos și chipeș, cu plete lungi ce fâlăie în vânt, poartă în mâna dreaptă toiagul puterii. Cu mâna stângă își șterge sudorile aducându-și-o apoi la șerparul țintuit cu nasturi sclipitori. E frânt cu totul de nemai-pomenita rușine ce l-a ajuns, dar ochii lui privesc îndărjit înainte, cu scăpărări de oțel. Căruța vine în urmă, în pasul domol al calului, ce pare măhnit și el. Un măgar, și mai măhnit încă, poartă câteva ruzi și o păreche de desagi, din cari răsar capetele buclate a trei dănciuci, goi-goluți. Sunt veseli privind cu ochii mirați la oțelele jandarmilor, ce scânteie în soare. Ei nu-și pot da seama de primejdia, în care se află. Bărbații pășesc alături prin praful drumului, cu fălcile înclăștate, cu privirea înrăită; femeile stau cu capul în pământ, abia una mai tinerică își ridică din când în când privirea aprinsă.

Jandarmii îi țin de scurt, nu-i lasă să schimbe o vorbă și răcnesc la ei, când observă vr'un gest.

Țigani sunt îndărjiți și înspăimântați de moarte. S'a năpustit urgia această jandarmărească așa ca din senin și nu-și dau seama, ce rău să fi făcut ei. În fundul sufletului aveă fiecare câte ceva la dosar; erau însă lucruri mai vechi, poate chiar uitate.

Nu știau ei, că aproape toți semenii lor din țară sunt împărtașiți de aceeaș soartă. Nu știau ei, că urgia s'a năpustit asupra întregii seminții faraonice, de când

Wilbur Wright, renumitul aviativ american, care a descoperit cel dintâi mașina de zburat. A murit mai zilele trecute, în vârstă de 45 ani, în Dayton, Ohio.

cu crima dela Dános. Jandarmii au cutrierat țara întreagă în lung și lat și i-au scotocit din toate înfundările, ducându-i convoi de convoi, caravană de caravană. Trecătorii se uită cu spaimă la ei.

Jurnalele au început să țipe împotriva lor ca din gura șarpelui.

S'au făcut tot soiul de combinări, cum să se scape țara de plaga aceasta.

Unii spuneau, să-i dea simplu peste graniță. Ar fi o soluție radicală, adevărat, dar toate granițele se vor zăvori, fără îndoială, și țigani nu vor fi primiți nicăiri.

Rămân tot la noi.

A-i expune la goane neîntrerupte, deasemenea nu e bine, căci goanele acestea i-ar îndărji și mai mult.

Vine un al treilea și propune: să le luăm băeții și să-i creștem în institute, iar pe bărbați să-i colonizăm. Colonizarea țiganilor, mai bine zis încercările de colonizare, au dat totdeauna greș. Sângele lor de vagabonzi nu s'a putut împacă niciodată cu vieța regulată și tihnită de gospodari. Cerul le este acoperemânt și pământul le e leagăn. Umbra codrului le dă răcoare și adăpost, soarele le dă căldură și lumină. Ei trec prin lume, veseli și nepăsători, ca o sfidare a civilizației. Poposec unde le place, își adună apoi straietele și pleacă iarăș la drum, fără direcție, fără țintă hotărâtă. E, poate instinctul de nomad, adus de pe țărmurii Gangelui, instinct care s'a împuțernicit cu atât mai tare, cu cât a resistat mai îndelungat tuturor stavilelor

Soluția cu creșterea băieților în institute de stat pare a fi cea mai bună. Decât că nu va merge așa ușor. Înclînările moștenite prin atâtea generații nu se vor șterge așa deodată, cum ai șterge tabla cu buretele. Se

Vedere din potopul din Bănat: Podul de fer de pe calea ferată Caransebeș – Hațeg, care a fost stricat în urma potopului de apă, ce s-a revărsat din munți. Potopul, cum se știe, a fost unic în felul său. A pricinuit pagube enorme. Lugojul a fost jur împrejur cuprins de apă și mulțime de comune au fost dărâmate.

vor slăbi însă în mare măsură deja la a treia generație, dar nu se vor putea strivi cu totul nici la a zecea.

Urmașii noștri se vor pomeni, după câteva sute de ani, cum cutare tiner elegant și-a intrerupt deodată, fără nici un motiv, modul de trai și a luat-o razna, în lume. Încotro? Ce știe el încotro? Nu știau nici străbunii lui încotro se duceau cu sute de ani în urmă, nu e nevoie să știe nici el...

Va porni în lume, mânat de tainica putere înăscută, care a fost sufocată de atât amar de vreme, dar care trebuie totuș să erumpă odată: o reminiscență târzie și inconștientă a obârșiei de pribeag...

Societatea va reuși, probabil, să facă și din țigani oameni în toată rânduiala, și va câștiga, fără îndoială, prin acest adaos.

Este însă cineva, care pierde: poeții lirici. Un minunat subiect de inspirație romantică se pierde în neant. Cu cât civilizația înaintază, cu cât se aude mai deslușit pufăitul locomotivelor și al automobilelor, cu atât se răresc vechii eroi ai lumii romantice. Se face lumină pretutindeni, risipind în toate părțile spectrele întunecului.

Iată, nu mai sunt zmei, cari să răpească fetele frumoase, nici bălauri cu șapte capete, ce varsă văpaie... Sfarmă-Piatră și Strâmbă-Lemne s'au înfundat și ei deabinele în desișul codrului; abia oameni bătrâni își amintesc că le-ar fi povestit odată, cineva, că bunicu-s'oi îi văzuse.

S'au dus cavalerii îndrăgiți, cari muriau sub balconul palidelor fecioare, la lumina arginție a lunii...

S'au dus hoții de codru: s'au dus haiducii cei buni și milostivi cu săracii și neîndurații față de bogați și venetici.

S'au dus cu toții.

Și iată că își iau catrafusele și țigani, bietii, și se coboară și ei din lumea lor de pribegie și romanțism în lumea oamenilor de toate zilele.

Mamele nu vor mai avea cu ce să sperie copiii, romanțierii nu vor putea întinde la povești, în cari e

vorbă de dragostea cutărui prinț pentru o frumoasă țigancă cu ochi de văpaie; poeții nu vor mai putea cânta „poporul etern călător“...

O iluzie mai puțin.

Strănepotul dădei nostru — trăiți și veți vedea — nu va pribegi prin lume. Cei ce vor trăi pe vremea aceea, îl vor vedea de bună seamă luând masa în cel mai elegant hotel, asvârlind cu butelii de șampanie prin oglinzi și prin geamuri, și comandând lăutarilor cu un gest de gentry:

— Cântați Cioroilor!

A. Ciura.

0 0 0

PROPERTIUS AD CYNTHIAM ION AL-GEORGE

Cad frunzele prin parcuri,

Vine toamnă —

Și trec în stoluri păsări călătoare...

Te-ai dus și tu a visurilor doamnă,

Lăsându-mă în jalnica vâltoare

A tuturor durerilor din lume.

Te-ai dus și tu cu ele, dar cum, unde

Nici tu nu știi,

Nici când te vei întoarce —

În sufletul meu vieța 'nceț își toarce

Puținele-i furoare...

Vine iarnă...

Nisip pustiu, pustie arzătoare,

Mi-e sufletul lipsit de bucurie —

Așterne-m'ar în groapă să m'aștearnă!...

0 0 0

Vedere din potopul din Bănat: O priveliște a grădinilor din Caransebeș, cari au fost îngropate sub ape. — De potop au fost loviți îndeosebi nenorociții noștri frați, țărani români, dintre cari o mulțime au rămas flămânzi și goi, pe drumuri, deoarece apa le-a dus toată gospodăria. Întru ajutorul celor loviți așa crud de soarte, lumea a sărit întru ajutor, trimițându-le ajutoare în bani, și cu asta a premers însuș bătrânul nostru împărat, care a dăruit pentru cei păgubiți o sumă considerabilă. — Lumea românească să trimită ajutorul, la oricare foaie românească, dar îndeosebi la ziarul „Românul“ în Arad, care a deschis o listă pentru ajutorarea celor nenorociți.

MODA

Am amintit în numerii trecuți ceva despre modă și individualitate, și am susținut că nu este consult a ne supune orbește modei, ci în primul rând să ținem cont de persoana noastră.

Azi însă, nu mai putem vorbi despre individualitate, nici chiar în orașe mai mici. E destul ca să privești un grup de dame, pentruca să observi că în modă e un amestec din toate timpurile vechi.

Acți vezi o damă în chimono, dincolo alta cu mânecile dantelate, apoi se observă mânecile din veacul XVIII-lea și altele... Uniformitatea nu se prea observă, dar cu toate acestea, dacă privim moda în linii generale, putem să ne formăm un stil oarecare, în ce privește prima impresie. Dincolo de liniile aceste mai principale însă, e un amestec de volane, încrețite, plisate, unele mai simple și altele mai încărcate.

La o întrebare mai hotărâtă în ce constă moda de azi, nu prea putem răspunde precis. Așa de exemplu, dacă ar fi să răspundem la întrebarea că

Un elegant costum de vară.

1. Haină elegantă de vizită.
2. Costum alb de promenadă.

rochiile să poartă largi ori strâmte, putem spune că rochiile de lână și stofe mai grele se fac absolut strâmte, iar cele de vară mai ușoare, și cele de mătasă, se fac în cute mai multe, având aproape toate tunica panico.

Tot așa e și cu pălăriile. Mici ori mari? Sunt la fel purtate, întocmai ca și coafurile, fiecare poate să-și aleagă după gust și individualitate. Dacă răsfoim jurnalele de modă, putem observa, că moda din primăvara asta a trecut prin schimbări uimitoare. Unde sunt fasoanele grecești și romane cari domniau în iarnă, și cari dădeau o înfățișare atât de grațioasă, prin simplitatea lor? Și ce le-a înlocuit? Niște tunici încrețite, cu o mulțime de volanașe în mii și mii de cute, fuste încărcate cu alte volane plisate, cari nu numai că sunt mai costisitoare, dar și croitoresele, având lucru enorm cu ele, au urcat prețul.

Să nu ne plângem și pe urmă să le purtăm, ci să avem mângăerea că nu suntem legate de unul și același fason, cum era pe timpul mânecilor format de șuncă, când într'un grup de șazeci de dame, puteai găsi șazeci perechi de mâneci la fel. Avem prilej să alegem după plac între formele Ampire, japoneze, bizantine, și formatele cele mai nouă, care-ți amintesc de madame Récamier. La fel se poartă formatul directoire cu cel «*new-styl*», cari nu mai sunt

Modele noi de pălării de vară.

croituri ci adevărate creațiuni, a măestrilor de la Paris. Și poate fi un amestec mai mare de fasoane? Și oare s'ar găsi cineva care din amestecul acesta să nu-și poată găsi un fason potrivit? Eu cred că nu, căci atunci oglinda nu ar mai avea nici un rost.

Ca o noutate în sezonul de vară s'a arătat jachetele de culoare opusă, care se fac la costume de lână sau de mătasă, având jacheta o culoare, mai închisă sau mai deschisă. Umbrele sunt sau foarte rotunde sau în formă de cup, având ca garnitură, broderie sau canafi.

Leontina.

MISTERUL POETULUI

Roman de ANTONIO FOGAZZARO

Trad. din italienește de: D. TOMESCU

— 20 —

XVIII.

Bătuse două după amiazi, când am pornit spre casa Treuberg. Mergeam cu capul în jos, și păstrez deslușit în minte umbrele caselor dealungul trotuarului. Până în clipa ieșirii din hotel, mă gândisem mult dacă am s-o văd, dacă n'am s-o văd, dacă va putea să-mi vorbească, sau nu; pornit pe drum, nu mai fusei în stare să mai mă gândesc la nimic.

Sunai, și întrebai de doamna Treuberg. Cameriera îmi răspunse că toată familia ieșise, și că în casă nu se află decât domnișoara Yves.

Îmi svâcnî inima. Avusei un simțământ de groază și de venerație, de puternică recunoștință către Dumnezeu, întocmai ca atunci, când am visat a doua oară visul acela neuitat, sau ca atunci când, la Belvedere, am auzit pentru întâia oară dulcele glas.

— Atunci — răspunsei eu — vreau să văd pe miss Yves.

Cameriera nu mă întrebă de nume; crezû poate că sunt vreun prieten strein al domnișoarei streine și mă duse înlăuntru. Străbăturăm anticamera; camera deschise o ușă și zise:

„Un domn întreabă de dvoastră“. — Văzui pe

Violet scriind. Nu eră singură; o fetiță eră lângă ea, iar alta se jucă, în liniște, cu păpușa.

Miss Yves își înălță capul și-mi dete bună ziua cu un zimbet ușor. Nu putui vedea cum eră la față, deoarece stă cu spatele spre ferești. Fetițele se uitau la mine cu mirare.

„Scriați, nu-i așa? — zisei într'un ton, ca și cum mi-aș fi cerut iertare.

Violet îmi răspunse încet în englezește, ceva ce nu înțelesei bine.

„Da — zise ea. — Sfârșesc numai decât. E ceva ce nu pot să vă spun prin vorbe“.

Așteptai, desmierdând mica cetitoare. Cealaltă fetiță își părăsise păpușa și venise lângă miss Yves, culcându-și capul în poala ei. Miss Yves îmi întinse foaia de hârtie și începû și ea să sărute și să desmierde căpșorul bălai. Cetii scrișoarea, stând în picioare lângă măsuță.

Violet nu avusese curajul să-mi spună ceea ce scrișese, iar eu n'am tăria să povestesc aici mărturisirile ei, în forma aceea distinsă și fermecătoare, în care le păstrez. Să mă ierți, prietena mea, fiidecă nici dumitale nu ți-aș putea da să citești această scrisoare. Miss Yves se plângea, în cuvinte foarte măhnite, că eu n'am ascultat'o, și spunea, că dacă a primit să-mi vorbească, a făcut-o numai din credința, că în urma celorce avea să-mi spună, eu mă voi depărta de ea pentru totdeauna. Mă rugă apoi să am milă de ea, să nu-i spun cuvinte aspre, și să mă despărțesc de ea cu blândete.

Eram mișcat până în adâncul sufletului meu; simțiam că mi se tae răsuflarea. Violet de asemeni răsuflă pripit, c-o înfățișare aiurită. Îmi întinsei mâinile, vrând să i le cuprind pe ale ei.

Arătă repede însă spre cele două fetițe, ceea ce însemnă, că dacă ar fi fost singură, atunci mi-ar fi îngăduit să i le cuprind.

— Făgăduesc — îi zisei în italienește, cu glasul înăbușit. — Mă credeți, nu-i așa?

Violet răspunse, tot în italienește: — Da — și se ridică în sus.

— Credeți — zisei eu — că veți putea să-mi vorbiți numai decât?

Răspunse iarăș: — Da.

Îi eră greu să stea în picioare și se răzîmă de pereți, între ferestre. Venii lângă ea; mă aflam acum între fetițe și între ea.

— Dar dacă — îi șoptii încet — în urma povestirii d-voastră, am să vă rog să-mi fiți soție?

Ea-ș ținea capul plecat pe piept, și îl clătina puțin, fără să-l ridice.

— Nu? întrebai eu neliniștit. — Nu?

— N'o să mă rugați — răspunse ea. Glasul ei fermecător aproape nu se mai auzia.

Stăturăm un răstimp fără să vorbim.

— Atunci... — zise ea.

Se apropie de fetițe și părû că-ș regăsește obișnuitul ei farmec senin. Le dete o carte cu chipuri, le rugă să stea în liniște și apoi mă chemă să-mi arate un album cu fotografii engleze.

Ne așezarăm la o altă măsuță, în colțul cel mai umbrit din cameră. Deschizând albumul, Violet izbi ușor un vas de porțelan, plin cu trandafiri deslegați. Un trandafir mic, rumen și cărnos căzû peste fotografii.

Miss Yves își începû povestirea încet, cu ochii țintiți la micul trandafir. Vorbînd mereu, fără întrerupere, luă floarea în mâinile ei, care se închideau cu mișcări încete, nervoase și n-o mai lăsă.

N-aș vrea însă să redau în chip, amănunțit, povestea ei dureroasă, și poate că aici nici n-aș putea-o. Multe lucruri nu le-am înțeles, iar ea suferia atât de mult când le spunea, încât nu îndrăznieam s-o rog să mi le mai repete.

Eu însumi încercam o negrăită durere și eram de o mie de ori mai bucuros că nu pot înțelege totul.

Până la vârsta de nouăsprezece ani, fusese stăpânită de convingerea neștrămutată, cum că ea niciodată n'are să fie iubită, din pricina metehnei sale fizice. În urmă însă, această convingere greșită se dărâmă. La început, căutase să se înfrâneze; apoi, se lăsă în voea pasiunii cu atâta ardoare și cu atâta pornire, încât credea că niciodată nu va mai fi în stare să iubească cu atâta patimă ca atunci.

O auzii apoi povestind peripețiile dureroase ale acestei iubiri, spunând totul, sau oprindu-se o clipă, când cuvântul eră greu de spus, și ținându-și mereu ochii sticloși țintiți asupra micului trandafir, pe care nu-l lăsă de loc din mâni. Glasul ei devenia din ce în ce mai întretăiat, mai stins și mai tulbure; cât despre mine, gelozia, mila, durerea, admirația și iubirea mi se perindeau în suflet ca într'o dezlănțuire de furtună. Eră povestea celei mai înflăcărate și mai orbite dintre inimi, povestea celui mai mândru, și în acelaș timp celui mai drept suflet față de acel care-l prăbușise în prăpastia suferinții.

Iubirea ei a fost spulberată dintr'o singură lovitură, — nu voi spune cum — încât deodată, ea s'a găsit cu *inima ucisă*, și a trăit așa până în clipa în care mi-a cetit cartea mea.

Spunând toate astea, nici o lacrimă nu i se ivi în ochi; sărmanul trandafir însă pieri în strânsoarea mâinilor ei, care în cele din urmă se frământau în deșert, ca și cum ar fi fost cuprinse de delir. I le cuprinsei pe amândouă, le apropiai și le strânsei la pieptul meu, și-i șoptii încet, un cuvânt de îmbărbătare. Mi se parû atunci, că întreaga ei ființă fû străbătută de un șivoi electric, că trupul i se pleacă ușor spre mine și că ochii ei aveau licăriri albastre. Fetițele strigară la ea: miss! miss! Ea-și zmulse mâinile dintr'ale mele și le făcû semn să tacă; dar nu fû chip să le potolească, încât fû nevoită să se scoale, și cu multă greutate să se târască până la ele.

Mă ridicai și eu. Ce-i drept, îi insuflasem o leacă de curaj, dar cu pieptul învins de-o durere ucigătoare.

Începui să măsor camera dela un cap la altul, și făcui câteva ocoluri, înainte de a băgă de seamă, că miss Yves se așezase din nou la măsuță, cu fața îngropată între mâini. Mă apropiai de ea, și-o întrebai:

— Dar căsătoria?

Își luă mâinile de pe față, fără să-și ridice ochii spre mine.

O fac pentru rudele mele — răspunse ea. — Au dorit-o foarte mult: sunt săracă și pentru ele sunt o povară. Tatăl și mama mea au murit.

Câtă milă și câtă durere nu simțiam în sufletul meu, auzindu-o vorbind cu atâta descurajare și cu acea nesfârșită blândețe de glas, văzându-o atât de palidă și de sdrobotită, și gândindu-mă ce supremă tărie și ce chin cumplit se legă de toate câte mi-le povestise. Aș fi vrut atunci, în clipa aceea, să-i cuprind capul și să i-l strâng la sânul meu: dar poate că n-aș fi putut, chiar dacă n-ar fi fost de față cele două copile.

Nu, n-aș fi putut, din pricina durerii și-a trufiei.

Nu știam ce să mai fac și ce să mai zic. Murmurai încet; mulțumesc; Dumnezeu să vă mângăie, Dumnezeu să vă binecuvinteze.

Ea clătina ușor din cap, fără să zică nimic, ca și cum ar fi vrut să-și alunge lacrimile, și începû să răscolească petalele împrăștiaste ale micului trandafir. Știam bine că dureroasa mea compătımire, precum și adâncă turburare care mă cuprinsese, trebuiau să aibă o înrăurință cumplită asupra ei, deși se așteptă la așa ceva. Simțiam, că mi se sfășie inima de durere, și cu toate acestea încă nu puteam să-i spun cuvântul, care se luptă în adâncul sufletului meu. Violet părû că vrea să arunce petalele de trandafir.

Atunci, în sfârșit, îi apucaî mâna și-i zisei încet cu blândețe. — Nu.

Scosei o scrisoare veche și adunai într'însa, una, câte una, sărmanele petale împrăștiaste. Ea se uită la mâna mea, fără să zică nimic, și numai după câteva clipe murmură:

— Ce faceți?

Nu putui să-i răspund. Urmai să culeg rămășițele micului trandafir, fără să mai fiu întreat. O frunzișoară căzuse jos, pe parchet. Violet se plecă s-o ia și mi-o întinse.

— Sărmanul trandafir! — zise ea.
Îi luai atunci mâna, i-o strânsei tare și repetai:
— Sărmanul trandafir! — Numai decât, ochii i se umplură de lacrimi.

— De-acum va stă la mine — zisei eu — veșnic la mine.

Nici-un trandafir nu-mi va fi mai drag pe lume, ca acesta care a suferit atât de mult.

Miss Yves pără că nu înțelege ceea ce vroiam să zic.

Și-n sufletul d-voastră am ucis ceva — zise ea încet, foarte încet — nu-i așa?

— Cred că da — răspunsei eu — dar s'a născut altceva nou.

Eră adevărat; mi se părea atunci, c-am trecut prin vâlvătaia unui foc mare, că fiecare clipă ținuse un an, și că în iubirea și-n inima mea se săvârșise o nouă primenire.

— Acum — reluai — D-voastră îmi sunteți dragă într'un chip mai adânc, într'un chip mai sfânt și sun-

teți cu mult mai legată de mine, decât ca până acum.

Miss Yves suflă dăruit și nu răspundeă.

Stătui lângă ea, și-i șoptii la ureche:

— Violet, vrei tu să fii a mea, numai a mea, înaintea lui D-zeu și înaintea oamenilor?

Ea tresări; îmi cuprinse o mână, o strânse cu aceeaș patimă nervoasă dela început și-mi zise încet, cu fața acoperită și cu ochii plecați în jos:

— Nu se poate! Nu! Nu se poate!

Ușa dela sală se deschise; Violet abia avu timp să-și tragă mâna, și dl Treuberg intră. Soția sa se duse la o prietenă bolnavă și înștiință pe miss Yves că n'avea să vină decât seara târziu. Făgăduii d-lui Treuberg, că încurând am să-mi repet vizita, ca să prezint doamnei plecăciunile mele, și mă despărții ducând cu mine cea din urmă privire a Violetei, o privire tristă și plină de patimă, prin care mi se dădea cu totul și totdeauna îmi repetă: nu se poate! nu se poate!

— urmează —

I. U. Soricu: Florile dalbe.

— Dare de seamă —

Poezia românească, până la Eminescu, umblă pe căi nehotărâte. Oftările lui Conachi și Beldiman stăpâniră literatura până târziu de tot. De-odată însă cu poezia cultă alui Eminescu, iubirea este redată altfel prin versuri, poema lungă este redusă la fraza concisă, și ea mai capătă, pe lângă celelalte motive de inspirație, melancolia, tristețea, pesimismul. Eră o notă prea nouă într'o viață cu forme vechi, și de aceea ea stăpâni până în zilele noastre, poezia română.

Cealaltă notă nouă, care-și găsi mulți imitatori, fu poezia de luptă, poezia cu motive țărănești a lui Coșbuc. Dacă ea nu-și găsi atât de mulți urmași ca aceea a lui Eminescu, e greaua construcție a versului.

Aceea, care fu lipsită de această greutate, este, fără îndoială, poezia dlui Octavian Goga. Poezia dlui Goga, stăpânește întreaga viață literară a Ardealului. Nu-i tânăr care să scrie versuri și să nu scrie în genul dsale, nu-i poet care să nu pomenească de „glie“.

În viața aceasta literară supusă oricărei influenți, Soricu, poate să se ridice de-asupra și să-și creeze dsa o lume aparte de „Vestale“, de „Magdalene“, de „Crăiese albe“. Și ca formă și ca fond, Soricu, dacă nu-și are încă nota sa originală, e pe cale de-a și-o însuși. Ca formă pare a fi reușit cu poezii de câte opt versuri, făcând să rimeze cele patru din urmă cu cele patru dintâi, cari n-au nici o rimă.

Apoi, ca fond, poetul e hotărît pentru viață. Va

„Smulge fulgerul, ce cade
„Pe brazii fără nici o vină“,

I. U. Soricu

și va îndemna, ca vâslașul în largul mării: „Înainte!“
Încă nu s-a în-tâlnit la un poet atâta dor de viață!... „Lumina“ și „Viața“ sunt cele două alese ale lui Soricu. În „Cântece nouă“ Ea trebuie să se bucure căci dela dansa își așteaptă

„Raza caldă
de lumină“.

În fața ei „sufletul se 'noiște“,

„taina vieții se desleagă“, căci este cea care a „învinș minciuna“, „și speranței viață dă“. Iar în „Cântarea biruinței“:

Osana!.. Cântec de mărire
Acelui care astăzi vine
În numele vieții.

Și atunci când

„Ea vine! Peste văi și dealuri
Își întinde valul ei, lumina“.

Coborînd „lin“,

Ca sufletul cald al primăverii,
poetul iarăș înțelege și crede că
Cu ea coboară dorul vieții.

În poezia din zilele noastre, vom găsi cele mai schimonosite oftări, păreri de rău, dorul de Nirvană, dorința de a scăpa de suferință, etc. La Soricu din contră: predomină, cum am spus, dorul de viață pe care-l găsim și în „Carmen“:

De tine se 'nsenină gândul meu,
Cum primăvara, cerul se 'nsenină,
Când soarele străbate printre nori
Și 'mparte lumii caldă lui lumină.

Nu nopțile întunecoase, nu vremea urâtă, nu tristețea se pot reflectă în sufletul poetului. Atunci când vrea să deă „gurei ei surâsul dulce“, „putere ca să înflorească“, se adresează către Soare. Lumina, sferile senine din poeziile lui Ibsen, par ceva comun dlui Sorică. Noaptea, sora poeziei, de Soricu trebuie depărtată:

Și cât de rău acum îmi pare
Că nu te-aștept într'amurgit,
S'aduci o rază lucitoare
În noaptea ce m-a copleșit.

Va găsi poetul accente de Răs-vrătire, atunci când ea nu și-a „princeput a ei menire“:

Sus voi acuma, gânduri amăgite,
S-o detronăm pe cea cu multă vină.
Din jurul frunții ei noi să desprindem
Cununa cea de raze calde, sfinte,
Pământului să dăm țărâna moartă,
Să dăm uitării vorba care minte.

Dar poetul nu, nu-și va pierde cu aceasta din dorința cea veche:

Lumină vreau. Mi-e sete de lumină.

În mersul vieții, poetul este hotărît de-a primi orice lovitură. Are convingerea că e

„bradul cu 'ndârjire
înfipt pe vârf de munte
Și 'nțepenit pe piscu-i,
cu creștetul în nori.

Poate să-l izbească și furtuna „și viermii rozători“,

...dar fulger nu-l doboară.

În fața acestei credințe și hotărâri, nu ne va miră că poetul va căta veșnic Lumina și Viața. Și mai ne spune în „Din umbră“:

...Prin mine sunt al meu.

Paul Deschanel, noul președinte al camerei franceze. P. Deschanel s-a născut în 13 Februarie 1857 în Brüssel și a intrat în parlamentul francez încă din 1885. Academia franceză l-a ales în 1899 membru, după ce în 1889 îi dase un premiu de literatură.

La un astfel de caracter satornic, nu ne vom mira când vom întâlni blândețea. Nu va fi o calitate poetică, dar... fiind o calitate sufletească poate determină pe cea dintâi. Chiar în cele mai mari răsvrătiri, vei întâlni ertarea și dojana împreună cu prevederea viitorului:

Vor înflori în cale-ți trandafirii,
Și flacăra cerească s-o desprinde
În ochii stinși de groaza amăgirii!.

Iar atunci când poetul constată „minciuna“, amăgirea, i se adresează Ei, cu:

Fă loc zeiței blânde, așteptate,
Luminătoarea căilor pustii,

lăsând la o parte blestemul obișnuit, iertând.

În poezia lui Goga, vei găsi răzvrătire, zbucium; într'alui Soricu, versul e domol și înduioșător și pentru acela căruia i se adresează:

Cântecul robiei grele
Nu-i cântă nici tatăl meu;
El nu s-a știut supune —
Cum voiți ca să știu eu?

Poetul e la primul volum. Din el se desprinde dorința arzătoare de viață și de lumină. Dela acest dor, poetul se va ridica la înălțimea filozofică: ce este omenirea? unde va merge? Procesul acesta psihologic este cunoscut și la alte talente cari au pornit pe poteca îngustă pentru a ajunge în șoseaua cea mare și încăpătoare. Din alcătuirea „Florilor Dalbe“, se vede că poetul și-a dat seama de ce și se cere pentru a ajunge unde ai plecat: *Lumină și Viață*. Înarmat cu amândouă, poetul

nu va ști când a parcurs drumul cel lung al vieții. Și atunci stăpân pe cugetarea omenirii, va putea spune:

Non omnis moriar.

27 Mai, 1912. Radu S. Dragnea.

Modelul lui Carpeaux.

Zilele acestea se poate vizita la Paris, în grădina Tuileries (*Salle du Jeu de Paume*) o expoziție a marelui sculptor răposat Carpeaux, autorul proverbialului grup al Dansului, care împodobeste, scânteindu-și aurul la soare, Opera mare din capitala Franței. Și bucata cea mai însemnată a expoziției Carpeaux este tocmai grupul Dansului, în teracota, așa cum a eșit el pentru întâia oară din mâinile marelui artist.

Să vorbim ceva de acest capodoperă a sculpturii moderne, care, abstracție făcând de considerabila lui valoare artistică, îi va interesa pe cetitorii acestei reviste și din alt punct de vedere. De el se leagă pe departe și un nume românesc. Și când îl voi scrie, sunt sigur că va evoca în multe suflete clipe șterse din trecut, o poveste de iubire arzătoare și romantică, pe care Istoria a cules-o, eăci a fost complicată cu un duel tragic, în care și-a aflat moartea un ilustru agitator socialist. Numele lui era Ferdinand Lassalle.

Vă aduceți aminte acum? Poate că încă nu. Să vă lămuresc dar dintr'odată, spunându-vă că pe adversarul agitatorului îl chemă prințul Racoviță. Iar glonțul care l-a ucis pe evreu într'un duel leal, a eșit din arma boerului român.

Pricina fatalului duel era o femeie, a cărei frumsețe și mai fatală a fost prețul învingătorului. Ce cunoscut era pe vremuri părul de aur, ochii arzători, gurița focoasă a Sirenei pe care prințul Racoviță a luat-o apoi de soție! Pentru ce a murit Ferdinand Lassalle, frumosul și ambițiosul Ferdinand, semitul orgolios și elocvent; tot din pricina ei a murit, zice-se, nu mult după adversarul său, și prințul Racoviță, fericitul ei soț. Sirenei i-a rămas titlul de prințesă și o avere frumoasă. Dar cât de puțin au durat banii în mâinile ei. După câțiva ani seducătoarea femeie a debutat la Viena, ca dansatoare. Apoi, a venit la Paris. Trupul ei de o plasticitate adorabilă, l-a fermecat pe marele Carpeaux. Statul francez îl însărcinase tocmai cu executarea unui grup de bronz care să împodobească admirabilul monument al Ope-

rei mari din Paris. Carpeaux concepușe grupul Dansului; dar realizarea lui nu era ușoară fiindcă îi lipsea modelul visat, modelul ideal care să formeze figura centrală. Prințesa Racoviță avea să fie acest model...

De câteori trec prin fața Operei mari și contemplez nemuritorul grup, îmi revine în minte acest roman de iubire țesut în jurul femeii cu părul de aur, cu surisul irezistibil și fatal. Marele sculptor francez a imortalizat în bronz formele ei neuitate. Istoria îi păstrează numele, legat de moartea lui Lassalle. Numai pământul pe care l-au bătătorit odinioară piciorușele ei, atât de nestatornice, a fost nemilos cu dânsa, după cum nemiloasă a fost și ea cu inimile atâtor bărbați cari au iubit-o cu o patimă de cele mai multeori tragică. Căci fosta prințesă Racoviță s-a stins, nu e nici un an de atunci, într-o cameră săracă a unui hotel dintr'o mahală mărginașă a Parisului. Bruma iernii învăleă marele oraș, în vremece suferind de foame și de frig, o bătrână de șaptezeci și cinci de ani și-a pus capăt zilelor ei trudite de mizerie. Prințesa Racoviță s-a sinucis, într'adevăr, în Noemvrie trecut. Își schimbase numele și îi zicea nu-mi aduc aminte cum. Ziarele pariziane i-au descoperit adevărata identitate, au reînviat în câteva rânduri viața ei trecută, au pomenit de moartea lui Lassalle și de grupul Dansului a lui Carpeaux. În vremea aceasta cadavrul șubred de bătrână era întins, sinistru și livid pe lespezile Morgei pariziane.

Ce rămăsese din părul de aur, din ochii arzători, din gurița focoasă care arseseră de iubire inimile lui Lassalle și a boerului român? Ce, din trupul svelt și armonios care exaltase sufletul unui artist genial? Dar din strălucirea vieții ei nestatornice, din bețiile pe cari le provocase de mult, de mult?... Un trup diformat de ani, supt de mizerie, învinețit de frig. Mă gândeam cu o tristețe adâncă la acest destin curios, în fața grupului unic al lui Carpeaux, expus în sala din grădina Tuileries.

Și când am eșit în grădină, soarele strălucea cald pe un cer senin, copiii se jucau pe iarba verde, părechii tinere treceau înlănțuite pe sub copacii stufoși, iar în depărtare, o fâșie de soare bătând pe una din fațadele sculptate ale Luvrului, o făcea să scânteieze ca o apoteoză.

A. C.

OOO